

ZARZĄDU POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO

z dnia ..6...~~wizjesnia~~...2016 r.

w sprawie: przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Powiatu Wołomińskiego w sprawie: przyjęcia Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Wołomińskim na lata 2016-2021

Na podstawie art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. z 2016 r. poz. 814) oraz § 3 Zasad i trybu przeprowadzenia konsultacji społecznych z mieszkańcami oraz organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, stanowiących załącznik do uchwały nr XI-112/2011 Rady Powiatu Wołomińskiego z dnia 26 października 2011 r. w sprawie przyjęcia „Zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami oraz organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie” (Dz. Urz. Woj. Maz. Nr 210 poz. 6320), Zarząd Powiatu Wołomińskiego uchwala, co następuje:

§ 1

1. Zarządza się przeprowadzenie konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Powiatu Wołomińskiego w sprawie: przyjęcia Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Wołomińskim na lata 2016-2021, stanowiącego załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

1. Przedmiotem konsultacji jest opracowany projekt uchwały Rady Powiatu Wołomińskiego w sprawie: przyjęcia Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Wołomińskim na lata 2016-2021.
2. Celem konsultacji jest pozyskanie opinii, uwag oraz propozycji do projektu uchwały Rady Powiatu Wołomińskiego, o której mowa w § 1.
3. Podmiotami uprawnionymi do udziału w konsultacjach są mieszkańcy Powiatu Wołomińskiego oraz organizacje pozarządowe i podmioty uprawnione w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie mające siedzibę lub prowadzące działalność na terenie Powiatu Wołomińskiego.
4. Termin rozpoczęcia konsultacji: 08.09.2016 r.
5. Planowany termin zakończenia konsultacji: 21.09.2016 r.
6. Obszar, na terenie którego realizowane będą konsultacje: teren Powiatu Wołomińskiego.
7. Formy konsultacji:
  - 1) opublikowanie na stronach internetowych www.powiat-wolominski.pl, www.pcprwolomin.pl oraz na stronie Biuletynu Informacji Publicznej www.bip.powiat-wolominski.pl; informacji o przystąpieniu do konsultacji zawierającej zaproszenie do udziału w konsultacjach, informacje zawarte w uchwale Zarządu Powiatu,
  - 2) udostępnienie projektu dokumentu poddanego konsultacjom,

h

- 3) przekazanie informacji o planowanych konsultacjach radnym Powiatu Wołomińskiego,
- 4) listy e-mailowe do zainteresowanych podmiotów,

§ 3

1. Wnioski, opinie, uwagi, propozycje oraz pytania do projektu uchwały Rady Powiatu Wołomińskiego można zgłaszać:

- 1) za pośrednictwem internetu: sekretariat@pcprwołomin.pl,
- 2) faksem: (22) 787-37-87,
- 3) pocztą na adres: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinnie
ul. Legionów 78, 05-200 Wołomin,
- 4) osobiście: w siedzibie PCPR, pokój nr 13,

§ 4

1. Kalendarz czynności związanych z przeprowadzeniem konsultacji społecznych stanowi załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.
2. Wzór Formularza zgłaszania wniosków, opinii, uwag, propozycji oraz pytań stanowi załącznik nr 3 do niniejszej uchwały.
3. Wnioski, opinie, uwagi, propozycje oraz pytania w sprawie *Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Wołomińskim na lata 2016-2021*, zgłoszone po terminie podanym w Kalendarzu czynności, o którym mowa w ust. 1, nie będą brane pod uwagę.

§ 5

Wykonanie uchwały powierza się Staroście Wołomińskiemu.

§ 6

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

STAROSTA
Kazimierz Rakowski

Radca Prawny
WA-10459

Monika Dąbrowska

ZASTĘPCA DYREKTORA
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinnie
w Wołominie

Agata Zedzian

DYREKTOR
Powiatowego Centrum
Pomocy Rodzinnie
w Wołominie

Maciej Burakowski

UCHWAŁA NR ...../2016
RADY POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO
z dnia ..... 2016 r.

w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Wołomińskim na lata 2016-2021

Na podstawie art. 12 pkt 11 z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2016 r. poz. 814) oraz art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.) Rada Powiatu Wołomińskiego uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Wołomińskim na lata 2016-2021, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Wołomińskiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

ZASTĘPCA DYREKTORA
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Wołominie
Agata Zędzian

STAROSTA
Kazimierz Rakowski

Uzasadnienie:

Zgodnie z art. 35 a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.) do zadań powiatu należy opracowanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

1. rehabilitacji społecznej,
2. rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
3. przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

„Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Wołomińskim na lata 2016-2021” został opracowany na bazie doświadczeń wynikających z realizacji Programu w latach 2013-2015 oraz bieżącej analizy problematyki osób niepełnosprawnych, w oparciu o dane przekazane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Zespół Orzekania o Niepełnosprawności, Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe, wydziały merytoryczne urzędów gmin i Starostwa Powiatowego.

W Programie określono cel główny oraz cele strategiczne. Dla każdego celu zostały opracowane i ustalone zadania oraz mierniki. Dokument wskazuje również realizatorów i partnerów Programu oraz źródła finansowania.

Do najważniejszych kierunków działań zaliczono:

- I. **Zwiększenie możliwości samodzielnego funkcjonowania osoby niepełnosprawnej.**
- II. **Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym Powiatu oraz podniesienie poziomu świadomości społecznej w obszarze niepełnosprawności.**
- III. **Tworzenie warunków do aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.**
- IV. **Zwiększenie współpracy wszystkich podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych z terenu Powiatu Wołomińskiego.**

Program wyznacza główne kierunki działań w zakresie polityki społecznej Powiatu, mające służyć podnoszeniu jakości życia osób niepełnosprawnych, które ze względu na szczególną sytuację życiową, zdrowotną, społeczną i zawodową nie mogą uczestniczyć lub mają ograniczony udział w życiu rodzinnym, społecznym, publicznym i zawodowym.

Działania zapisane w Programie zmierzają do aktywizacji środowiska osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym, kulturalnym, sportowym, edukacyjnym w zakresie przysługujących im praw, eliminacji zjawiska wykluczenia osób niepełnosprawnych, które może być przyczyną ich społecznej eliminacji i marginalizacji.

Realizacja zadań określonych w Programie uzależniona będzie w dużym stopniu od możliwości finansowych jednostek samorządowych i innych podmiotów działających w obszarze osób niepełnosprawnych.

ZASTĘPCA DYREKTORA
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Wołominie

Agata Zędzian

STAROSTA

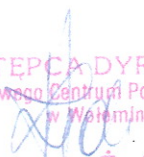
Kazimierz Rakowski

KALENDARZ CZYNNOŚCI ZWIĄZANYCH Z PRZEPROWADZENIEM KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

projektu uchwały Zarządu Powiatu Wołomińskiego w sprawie: przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Powiatu Wołomińskiego w sprawie: przyjęcia Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Wołomińskim na lata 2016-2021

do 08 września 2016 r.	zamieszczenie ogłoszenia w sprawie konsultacji oraz projektu dokumentu poddanego konsultacjom w Biuletynie Informacji Publicznej Starostwa, na stronie internetowej Powiatu oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, na tablicach ogłoszeń w Starostwie i PCPR,
do 30 września 2016 r.	ostateczny termin zgłaszania uwag do projektu dokumentu poddanego konsultacjom,
do 5 października 2016 r.	opracowanie projektu Raportu podsumowującego konsultacje społeczne,
do 12 października 2016 r.	przedłożenie projektu uchwały Rady Powiatu Wołomińskiego w sprawie: przyjęcia Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Wołomińskim na lata 2016-2021 oraz Raportu podsumowującego przeprowadzone konsultacje Zarządowi Powiatu Wołomińskiego,
do 14 października 2016 r.	podanie do publicznej wiadomości Raportu podsumowującego przeprowadzone konsultacje poprzez zamieszczenie na stronach internetowych Powiatu oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, w Biuletynie Informacji Publicznej Starostwa, na tablicach ogłoszeń w siedzibie Starostwa i PCPR.

ZASTĘPCA DYREKTORA
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Wołominie

Agneta Żędzian

DYREKTOR
Powiatowego Centrum
Pomocy Rodzinie
w Wołominie

Maciej Burakowski

STAROSTA

Kazimierz Rakowski

Załącznik nr 3
do uchwały .....
Zarządu Powiatu Wołomińskiego
z dnia .....2016 r..

**FORMULARZ ZGŁASZANIA WNIOSKÓ, OPINI, UWAG, PROPOZYCJI ORAZ PYTAŃ
DO PROJEKTU UCHWAŁY RADY POWIATU WOŁOMIŃSKIEGO W SPRAWIE
POWIATOWEGO PROGRAMU DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
W POWIECIE WOŁOMIŃSKIM NA LATA 2016-2021**

Lp	Stan zapisu w projekcie dokumentu (z podaniem strony, celu, zadania)	Proponowana zmiana	Uzasadnienie

POSTA

4. 2. 2016

Podmiot zgłaszający propozycję zmiany	Adres	Nr telefonu	Adres poczty elektronicznej	Imię i nazwisko osoby do kontaktu	Data wypełnienia

ZASTĘPCA DYREKTORA
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Pabianinie
Agata Żędzian

AK
S T A R O S T A

Kazimierz Rakowski

**POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ
NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
W POWIECIE WOŁOMIŃSKIM NA LATA 2016-2021**

WOŁOMIN 2016

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	3
2. DIAGNOZA DOTYCZĄCA SYTUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE WOŁOMIŃSKIM ..	4
2.1. Definicje niepełnosprawności.....	4
2.2. Dane statystyczne dotyczące osób niepełnosprawnych w Polsce	7
2.3. Podstawowe informacje dotyczące sytuacji osób niepełnosprawnych w Powiecie Wołomińskim.....	10
2.4. Analiza SWOT.....	29
3. CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	32
4. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA, REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU	40
5. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU	42
6. PODSUMOWANIE	43

1. WPROWADZENIE

Problemy osób niepełnosprawnych, jak i osób starszych są od lat w Polsce jednymi z ważniejszych kwestii społecznych. Prowadzenie właściwej polityki społecznej wobec osób niepełnosprawnych wymusza na samorządach podejmowanie systematycznych działań wspólnie z partnerami: z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnym. Istotne znaczenie ma to, aby oprócz zaplanowanych działań związanych ze świadczeniami opiekuńczymi, rehabilitacyjnymi czy socjalnymi, równie ważne były działania mające na celu wyrównywanie szans i pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym, a także działania dotyczące zmiany społecznego odbioru osób niepełnosprawnych, eliminacji zjawiska dyskryminacji oraz przestrzegania ich praw.

Niniejszy program jest opracowaniem służącym realizacji lokalnej polityki społecznej. Zgodnie z art. 35a ust.1 pkt 1 ustawy z dn. 27.08.1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r., nr 127 poz. 721 z późn. zm.) do zadań powiatu należy opracowanie i realizacja zgodnych z powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie: rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Zadaniem programu jest ukierunkowanie i skoordynowanie działań na rzecz osób niepełnosprawnych zamieszkałych na terenie Powiatu Wołomińskiego jakie mają być realizowane w Powiecie Wołomińskim w latach 2016-2021, zmierzających do stworzenia kompleksowego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych i wdrożenia rozwiązań, które umożliwią im samodzielne oraz niezależne życie. Niniejszy Program stanowi kontynuację kierunków, jakie zostały wytyczone w „Powiatowym Programie Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych oraz Przestrzegania Praw Osób Niepełnosprawnych na Lata 2013-2015 dla Powiatu Wołomińskiego”. Realizacja niniejszego Programu stanowi rozszerzenie celów strategicznych w obszarze osób niepełnosprawnych zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wołomińskim oraz koresponduje z Powiatowym Programem Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Wołomińskiego na lata 2012-2015.

2. DIAGNOZA DOTYCZĄCA SYTUACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE WOŁOMIŃSKIM

2.1. Definicje niepełnosprawności

Nie ma jednej powszechnie uznanej definicji niepełnosprawności. Światowa Organizacja Zdrowia przyjmuje, że do osób niepełnosprawnych zaliczają się osoby, z długotrwałą obniżoną sprawnością fizyczną, umysłową, intelektualną lub sensoryczną, która w interakcji z różnymi barierami może ograniczać ich pełne i efektywne uczestnictwo w życiu społecznym na równych zasadach z innymi obywatelami.¹

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) wprowadza następujące pojęcia niepełnosprawności, uwzględniając stan zdrowia człowieka. **Niesprawność (impairment)** - każda utrata sprawności lub nieprawidłowość w budowie czy funkcjonowaniu organizmu pod względem psychologicznym, psychofizycznym lub anatomicznym. **Niepełnosprawność (disability)** - każde ograniczenie bądź niemożność (wynikające z niesprawności) prowadzenia aktywnego życia w sposób lub zakresie uznawanym za typowe dla człowieka. **Ograniczenia w pełnieniu ról społecznych (handicap)** - ułomność określonej osoby wynikająca z niesprawności lub niepełnosprawności, ograniczająca lub uniemożliwiająca pełną realizację roli społecznej odpowiadającej wiekowi, płci oraz zgodnej ze społecznymi i kulturowymi uwarunkowaniami².

W Polsce funkcjonują co najmniej dwie definicje dotyczące osób niepełnosprawnych. Pierwsza, wynika z przepisów prawa i dotyczy prawnej podstawy kwalifikacji do grupy osób niepełnosprawnych. Natomiast druga, dużo szersza stosowana jest w statystyce GUS.

Zgodnie z przepisami ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.³

Niepełnosprawność, zgodnie z kryterium ustawowym, to niemożność efektywnego pełnienia ról społecznych tj. wypełniania zobowiązania wynikającego z zajmowanej pozycji społecznej

¹ Raport „Stan Zdrowia Ludności Polski w 2009 r.”

² Definicja ze strony Ośrodka Informacji ONZ w Warszawie , <http://www.unic.un.org.pl/niepelnosprawnosci/>

³ Art.2, pkt 10 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. nr 127, poz. 721 z późn. zm.)

przy korzystaniu przez osobę z przysługujących jej przywilejów i praw według bardziej lub mniej określonego wzoru, a więc niemożność bądź trudności w codziennej aktywności i uczestnictwie wynikające z naruszenia sprawności organizmu.

Definicja statystyczna, inaczej niepełnosprawność biologiczna jest szerszym pojęciem, gdyż oprócz osób niepełnosprawnych prawnie zalicza również osoby, które orzeczenia o niepełnosprawności nie posiadają, lecz deklarują, że mają ograniczenia w wykonywaniu wybranych czynności.

System prawny osób niepełnosprawnych oparty jest na ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. nr 127, poz. 721 z późniejszymi zmianami). Ustawa określa trzy stopnie niepełnosprawności:

1. znaczny,
2. umiarkowany,
3. lekki.

Do znacznego stopnia niepełnosprawności zalicza się osoby:

1. niezdolne do pracy, albo
2. zdolne do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej.

Zaliczenie do znacznego stopnia niepełnosprawności możliwe jest wówczas, gdy u osoby starającej się o orzeczenie niepełnosprawności występują jednocześnie ograniczenia w wykonywaniu zatrudnienia i konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy.

Do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności zalicza się osoby z naruszoną sprawnością organizmu:

1. niezdolne do pracy albo
2. zdolne do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub
3. wymagające czasowej albo częściowej pomocy innych osób w pełnieniu ról społecznych.

Do lekkiego stopnia niepełnosprawności zalicza się osoby o naruszonej sprawności organizmu:

1. powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną;

2. mające ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

O niepełnosprawności orzekają:

- Powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności – jako pierwsza instancja;
- Wojewódzkie zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności – jako druga instancja;
- Rejonowe sądy pracy i ubezpieczeń społecznych jako organ odwoławczy dokonujący kontroli prawidłowości orzekania przez organy administracji publicznej.

Powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności wydają orzeczenia o:

- niepełnosprawności;
- stopniu niepełnosprawności;
- wskazaniach do ulg i uprawnień.

Przedmiotowe orzeczenia poza ustaleniem statusu osoby orzeczonej jako osoby niepełnosprawnej, stanowią również podstawę do przyznania różnego rodzaju ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów.

O wydanie orzeczenia o niepełnosprawności może ubiegać się osoba, która nie ukończyła 16 roku życia i u której występują poniższe trzy przesłanki łącznie:

- ma naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną;
- przewidywany okres trwania upośledzenia stanu zdrowia przekracza 12 miesięcy;
- wymaga zapewnienia jej całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu.

Niepełnosprawność dziecka orzeka się na czas określony, jednak na okres nie dłuższy niż do ukończenia przez dziecko 16 roku życia. Decyduje ocena możliwości poprawy funkcjonowania dziecka.

Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wydaje się osobie, która ukończyła 16 rok życia. Stopień niepełnosprawności osoby zainteresowanej orzeka się na czas określony lub na stałe.

Przekładanie orzeczeń innych organów

Orzeczenia wydawane przez ZUS o inwalidztwie, niezdolności do pracy i/lub niezdolności do samodzielnej egzystencji oraz orzeczenia wydawane przez KRUS o stałej lub długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym (wyłącznie ważne orzeczenie o niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym wydane przed 01.01. 1998 r.) podlegają przełożeniu, według określonych zasad na orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. Również ważne orzeczenia o zaliczeniu do jednej z grup inwalidztwa, wydane przez komisje lekarskie podległe MON lub MSWiA, przed 1 stycznia 1998 r., na podstawie odrębnych przepisów dotyczących niezdolności do służby, przekładają się na stopnie niepełnosprawności. Przełożeniu podlegają wyłącznie orzeczenia wydane przez organ rentowy na orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, natomiast zasada ta nie pozwala na przekładanie orzeczeń o stopniu niepełnosprawności na orzeczenia organu rentowego.

2.2. Dane statystyczne dotyczące osób niepełnosprawnych w Polsce

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 roku liczba osób niepełnosprawnych wynosiła na koniec marca 2011 r. 4 697,0 tys., co stanowi 12,2% ogółu mieszkańców Polski. W 2002 roku liczba osób niepełnosprawnych wynosiła około 5,5 mln, co stanowiło 14,3% ogółu społeczeństwa. Udział mężczyzn wśród osób niepełnosprawnych wynosił 46,1%, wobec 53,9% dla kobiet.

Orzeczenie o niepełnosprawności posiadało w 2011 roku 3 133,5 tys. osób. Liczebność zbiorowości osób niepełnosprawnych prawnie i biologicznie (jednocześnie) wynosiła ok. 2 652,0 tys., tylko prawnie ok. 479,5 tys., tylko biologicznie ok. 1 565,6 tys. . W porównaniu z wynikami Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku ogólna liczba osób niepełnosprawnych obniżyła się o 759,7 tys., tj. o 13,9%, zaś liczba osób niepełnosprawnych prawnie zmniejszyła się o 1 316,6 tys., tj. o 29,6%. Natomiast liczba osób niepełnosprawnych tylko biologicznie zwiększyła się o 559,0 tys., tj. o 55,5%.

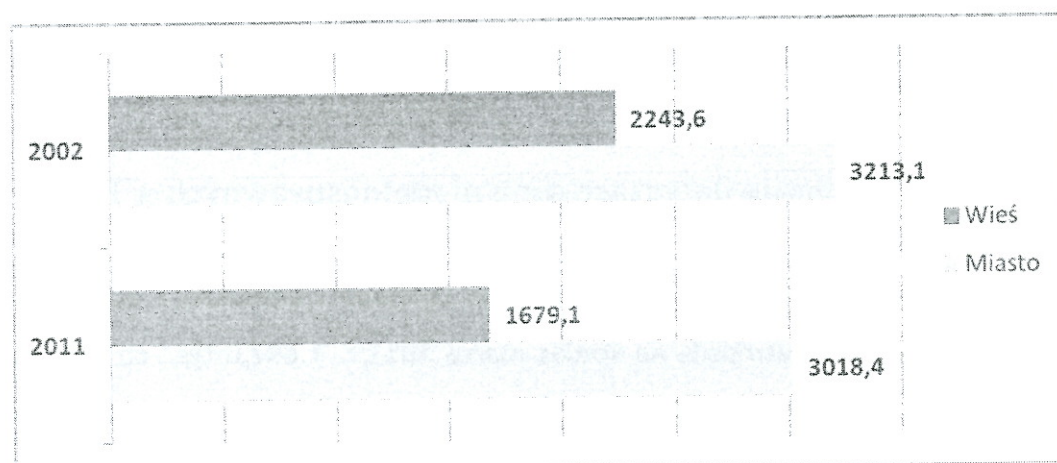
Analizując dane w latach 2002 - 2014 można zauważyć zmianę struktury osób niepełnosprawnych według stopnia niepełnosprawności. Według danych BAEL (Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności) udział osób niepełnosprawnych ze znacznym stopniem niepełnosprawności w 2002 roku wynosił 21,1%, z umiarkowanym – 35,1%, z lekkim – 42,7%.

Natomiast w 2014 roku odsetki te wynosiły odpowiednio: 28,4%, 42,3% i 29,3%. Wśród osób niepełnosprawnych prawnie w wieku produkcyjnym struktura ta przedstawiała się następująco: 22,0% - znaczny stopień niepełnosprawności, 45,0% - umiarkowany, 33,0% - lekki.

Najczęstszą przyczynę niepełnosprawności stanowią schorzenia układu krążenia, narządów ruchu oraz schorzenia neurologiczne.⁴

Pozostałe wybrane dane statystyczne przedstawiające sytuację osób niepełnosprawnych w Polsce

Wykres 1. Osoby niepełnosprawne ze względu na miejsce zamieszkania. Dane z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2002 i 2011 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, GUS

Tabela 1. Liczba uczniów szkół podstawowych ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi według rodzaju niepełnosprawności w roku szkolnym 2013/2014 i 2014/2015.

Uczniowie, z tego według rodzaju niepełnosprawności	Rok szkolny 2013/2014			Rok szkolny 2014/2015		
	razem	szkoły podstawowe	sz. podst. specjalne	razem	szkoły podstawowe	sz. podst. specjalne
RAZEM	60 122	36 844	23 278	63 176	39 740	23 436
nieślyszący	700	310	390	707	349	358
słabo słyszący	3 659	3 444	215	4 040	3 802	238
niewidomi	122	43	79	110	40	70
słabo widzący	2 959	2 740	219	3 316	3 090	226

⁴ Opracowano na podstawie danych demograficznych opublikowanych na stronie: <http://www.niepelnosprawni.gov.pl/p,78,dane-demograficzne>

z niepełnosprawnością ruchową		5 345	5 207	138	6 403	6 223	180
z upośledzeniem umysłowym w stopniu	lekkim	17 795	10 759	7 036	17 504	10 829	6 675
	umiarkowanym lub znacznym	9 492	2 447	7 045	9 006	2 317	6 689
z autyzmem		5 699	5 247	452	7 337	6 691	646
z niepełnosprawn. sprzężonymi		10 378	3 794	6 584	11 368	4 143	7 225
niedostosowani społecznie		425	175	250	478	181	297
zagrożeni niedostosowaniem społecznym		2 554	1 784	770	2 513	1 697	816
zagrożeni uzależnieniem		1	brak danych	1	7	5	2
z zaburzeniami zachowania		621	565	56	224	210	14
z zaburzeniami psychicznymi		72	67	5	27	27	brak danych
przewlekłe chorzy		300	262	38	136	136	brak danych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych opublikowanych na stronie Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych na podstawie sprawozdań „Oświata i wychowanie w roku szkolnym ...”, GUS <http://www.niepełnosprawni.gov.pl/p,123,edukacja>

Tabela 2. Struktura wykształcenia ludności w wieku produkcyjnym, w tym osób niepełnosprawnych w latach 2013-2014.

Wyszczególnienie	Ogółem	Według poziomu wykształcenia									
		wyższe		policealne i średnie zawodowe		średnie ogólnokształcące		zasadnicze zawodowe		gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe i bez wykształcenia	
		2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Osoby w wieku produkcyjnym	100,0	24,4	25,6	25,2	24,6	11,4	11,4	27,5	27,3	11,5	11,1
Osoby niepełnosprawne prawnie	100,0	9,1	9,8	18,7	18,3	6,6	6,7	40,9	40,1	24,7	25,2
Osoby sprawne	100,0	25,8	27,1	25,8	25,2	11,9	11,8	26,3	26,1	10,3	9,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych opublikowanych na stronie Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności, GUS <http://www.niepełnosprawni.gov.pl>

Tabela 3. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych z osobami i bez osób niepełnosprawnych w latach 2013-2014.

Ocena sytuacji materialnej przez gospodarstwo domowe	Ogółem		Gospodarstwa domowe			
			z osobami niepełnosprawnymi		bez osób niepełnosprawnych	
	w % danej grupy gospodarstw domowych					
	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Bardzo dobra	2,1	8,6	0,9	4,7	2,4	9,6
Raczej dobra	20,6	18,5	13,3	12,2	22,6	20,2
Przeciętna	56,8	55,2	56,0	55,8	57,0	55,0
Raczej zła	14,3	12,6	19,1	18,3	12,9	11,1
Zła	6,2	5,1	10,8	9,1	5,0	4,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych opublikowanych na stronie Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych na podstawie Badania Budżetów Gospodarstw Domowych, GUS <http://www.niepelnosprawni.gov.pl>

2.3. Podstawowe informacje dotyczące sytuacji osób niepełnosprawnych w Powiecie Wołomińskim

Podstawowym źródłem informacji o osobach niepełnosprawnych w Powiecie Wołomińskim jest Główny Urząd Statystyczny, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wołominie oraz Powiatowy Urząd Pracy w Wołominie. Danych dotyczących wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin dostarcza Ośrodek Pomocy Społecznej w Wołominie. Wiele cennych informacji dostarcza również raport z „badań potrzeb osób niepełnosprawnych w Powiecie Wołomińskim w powiązaniu z lokalnym i regionalnym rynkiem usług społecznych i rynkiem pracy, współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego „Wsparcie niepełnosprawnych, młodzieży i rodzin w ramach projektu ”Okno na świat” z roku 2013.

Dane demograficzne

W związku z brakiem bieżących badań pozwalających ustalić właściwą liczbę osób niepełnosprawnych na dzień dzisiejszy w Powiecie Wołomińskim w niniejszym dokumencie przedstawiono dane z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2011 roku. Należy jednak pamiętać, iż w omawianym badaniu respondenci dobrowolnie udzielali odpowiedzi na pytania dotyczące niepełnosprawności, co mogło rzutować na uzyskaną w

spisie strukturę osób niepełnosprawnych i niedoszacowanie ogólnej liczby osób niepełnosprawnych.

Tabela 4. Osoby niepełnosprawne z Powiatu Wołomińskiego na podstawie danych z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2011 roku.

	Osoby niepełnosprawne, w tym:		
	ogółem	prawnie	biologicznie
RAZEM	15 044	8 896	6 149
Mężczyźni	7 456	4 882	2 576
Kobiety	7 588	4 014	3 573

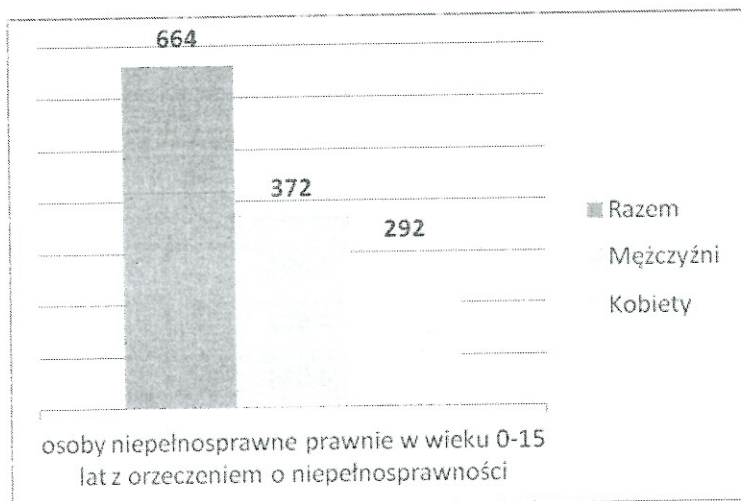
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2011 roku, Główny Urząd Statystyczny.

Tabela 5. Osoby niepełnosprawne prawnie z Powiatu Wołomińskiego na podstawie danych z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2011 roku.

Osoby niepełnosprawne	Osoby niepełnosprawne prawnie, w tym o stopniu niepełnosprawności:			
	znacznym	umiarkowanym	lekkim	nieustalonym
Ogółem	1 933	3 446	2 360	492
Mężczyźni	1 108	1 705	1 411	284
Kobiety	825	1 741	949	208

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2011 roku, Główny Urząd Statystyczny.

Wykres 2. Osoby niepełnosprawne prawnie w wieku do lat 15 z orzeczeniem o niepełnosprawności z Powiatu Wołomińskiego na podstawie danych z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2011 roku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2011 roku, Główny Urząd Statystyczny.

Tabela 6. Osoby niepełnosprawne biologicznie z Powiatu Wołomińskiego na podstawie danych z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2011 roku.

Osoby niepełnosprawne	Osoby niepełnosprawne biologicznie, w tym odczuwające ograniczenie sprawności:		
	całkowite	poważne	umiarkowane
Ogółem	399	1601	4151
Mężczyźni	155	621	1801
Kobiety	244	980	2350

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w 2011 roku, Główny Urząd Statystyczny.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Wołominie

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności Starostwa Powiatowego w Wołominie funkcjonuje w strukturze Wydziału Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej. Obejmuje swoim zasięgiem gminy: Ząbki, Zielonka, Marki, Wołomin, Kobyłka, Tłuszcz, Radzymin, Klembów, Poświętne, Jadów, Strachówka, Dąbrówka. Orzeczenie o Niepełnosprawności wydaje się na wniosek złożony do Powiatowego Zespołu do Spraw

[Podpis]

orzekania o niepełnosprawności. Zgodnie z właściwością miejscową Zespół przyjmuje mieszkańców Powiatu Wołomińskiego, osoby bezdomne, a także osoby przebywające poza miejscem stałego pobytu ponad dwa miesiące ze względów zdrowotnych lub rodzinnych, przebywające w zakładach karnych i poprawczych, przebywające w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia.

Uzyskanie orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności wydanego przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności daje prawo do ubiegania się o przyznanie świadczeń, ulg lub uprawnień dla osób niepełnosprawnych. Świadczenia takie są przyznawane osobom posiadającym orzeczenie przez różne instytucje np. ośrodki pomocy społecznej, Wydział Komunikacji czy też Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Tabela 7. Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności osobom powyżej 16-go roku życia w latach 2013-2015 przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wołominie w podziale na przyczynę niepełnosprawności.

SYMBOL	2013		2014		2015	
	K	M	K	M	K	M
01-U	18	21	9	12	15	22
02-P	57	100	77	92	76	79
03-L	37	49	35	44	34	34
04-O	34	27	25	16	38	27
05-R	300	252	346	336	455	390
06-E	18	29	25	16	25	37
07-S	120	179	88	177	100	199
08-T	23	27	25	27	26	28
09-M	32	30	37	32	36	30
10-N	180	194	229	226	231	287
11-I	107	64	109	61	105	63
12-C	3	2	2	8	2	7
Razem	929	974	1007	1047	1143	1203

Źródło: Dane z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wołominie.

Zastosowane w tabeli 7 symbole przyczyn niepełnosprawności oznaczają:

01-U - upośledzenia umysłowe,

02-P - choroby psychiczne,

03-L - zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,

04-O - choroby narządu wzroku,

- 05-R - upośledzenia narządu ruchu,
- 06-E - epilepsja,
- 07-S - choroby układu oddechowego i krążenia,
- 08-T - choroby układu pokarmowego,
- 09-M - choroby układu moczowo-płciowego,
- 10-N - choroby neurologiczne,
- 11-I - inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego,
- 12-C - całościowe zaburzenia rozwojowe.

Tabela 8. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności osobom poniżej 16-go roku życia w latach 2013-2015 przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wołominie w podziale na przyczynę niepełnosprawności.

SYMBOL	2013		2014		2015	
	K	M	K	M	K	M
01-U	7	14	4	11	6	12
02-P	2	7	1	9	0	2
03-L	15	23	5	9	10	13
04-O	8	11	10	4	7	5
05-R	21	12	17	23	25	21
06-E	4	17	12	12	7	6
07-S	17	27	22	30	14	25
08-T	3	8	4	6	1	0
09-M	6	13	7	5	6	7
10-N	39	42	31	41	47	65
11-I	27	35	29	34	31	44
12-C	18	66	15	86	26	123
Razem	167	275	157	270	180	323

Źródło: Dane z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wołominie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie wykonuje zadania należące do właściwości powiatu, o których mowa w art. 35a ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r., nr 127 poz. 721 z późn. zm.), a w szczególności zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych.

Zadania PCPR obejmują dofinansowania ze środków PFRON na :

- przedmioty ortopedyczne i środki przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- rehabilitację dzieci i młodzieży – uczestnictwo niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- sport, kulturę, turystykę i rekreację osób niepełnosprawnych,
- likwidację barier architektonicznych/technicznych i w komunikowanie się w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych
- współpracę z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych,
- podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności,
- dofinansowanie kosztów tworzenia i działania Warsztatów Terapii Zajęciowej.

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych jest organem administracji publicznej wspierającym rehabilitację oraz zatrudnienie osób niepełnosprawnych. Fundusz dysponuje środkami pochodzącymi m.in. z wpłat pracodawców (zatrudniających co najmniej 25 pracowników), dotacji z budżetu państwa, darowizn, dobrowolnych wpłat pracodawców, dochodów z działalności gospodarczej. Środki Funduszu są przekazywane samorządom wojewódzkim i powiatowym na realizację określonych zadań lub rodzajów zadań – według algorytmu, podmiotom realizującym zadania zlecone przez Fundusz. Algorytm według którego przekazywane są środki do powiatu powinien uwzględniać w szczególności liczbę mieszkańców, liczbę osób niepełnosprawnych i liczbę uczestników funkcjonujących warsztatów terapii zajęciowej w powiecie oraz kwotę przewidzianą w planie finansowym Funduszu na dany rok na realizację przez samorzady zadań, kwotę zobowiązań finansowanych ze środków Funduszu z tytułu realizacji umów zawartych do dnia 31 grudnia roku poprzedzającego rok, dla którego jest obliczana wysokość środków.

Pomoc dla osób niepełnosprawnych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (stan na 31.12.2014r.) w Powiecie Wołomińskim

Wysokość otrzymanych środków finansowych z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej (zgodnie z algorytmem) wyniosła ogółem w 2014 roku 1 358 302 zł, z czego wykorzystano 1 357 867,07 zł. Zgodnie z Uchwałami Rady Powiatu środki zostały wykorzystane na:

1. Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej - 256 589,05 zł), w tym na:

- zwrot wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy i niepozostające w zatrudnieniu,
- przyznanie osobie niepełnosprawnej środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej,
- zwrot kosztów związanych z przystosowaniem stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej, adaptacji pomieszczeń oraz adaptacji lub nabycia odpowiednich urządzeń ułatwiających pracę lub funkcjonowanie, zakup i autoryzacja odpowiedniego oprogramowania oraz urządzeń technologii wspomagających lub przystosowanych do potrzeb wynikających z niepełnosprawności, a także z kosztów rozpoznania przez służby medyczne pracy potrzeb osoby niepełnosprawnej,
- zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej,
- finansowanie kosztów szkoleń i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych.

2. Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej w wysokości 1 068 160,91 zł, w tym na:

- dofinansowanie kosztów tworzenia i działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej
- dofinansowanie na realizację zadań: sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, turnusy rehabilitacyjne, bariery architektoniczne w komunikowaniu się i techniczne, sport, kultura, rekreacja i turystyka.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie przyznało w 2014 roku dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych do:

1. sprzętu rehabilitacyjnego oraz środków pomocniczych i przedmiotów ortopedycznych – ilość złożonych wniosków 319, wypłacono dofinansowanie dla 154 osób w wysokości 275 117 zł.

2. turnusów rehabilitacyjnych - osoby ubiegające się o dofinansowanie wraz z opiekunami - 647, przyznano dofinansowanie dla 297 osób wraz z opiekunami na kwotę 257 004 zł - wypłacono dofinansowania dla 289 osób w wysokości 250 026 zł.
3. likwidacji barier architektonicznych w komunikowaniu się i technicznych – ilość złożonych wniosków 125, wypłacono dofinansowanie dla 45 osób w kwocie 103 807 zł, z tego na likwidację barier architektonicznych dla 12 osób na kwotę 35 937 zł.
4. sportu, kultury i rekreacji osób niepełnosprawnych – ilość złożonych wniosków 8, zawarto umowy z 8 wnioskodawcami na kwotę 84 106,91 zł.

Program wyrównywania różnic między regionami III

Celem strategicznym programu prowadzonego przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych jest wyrównywanie szans oraz zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do rehabilitacji zawodowej i społecznej ze szczególnym uwzględnieniem osób zamieszkujących regiony słabiej rozwinięte gospodarczo i społecznie.

W ramach programu Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych może przekazywać dodatkowe środki realizatorom programu – jednostkom samorządu powiatowego, przy czym największe wsparcie kierowane jest do powiatów, leżących w podregionach o najniższym stopniu rozwoju społeczno-gospodarczego. Środki te będą wykorzystywane na działania mające na celu wyrównywanie różnic między regionami w obszarze rehabilitacji osób niepełnosprawnych, w tym na likwidację barier w urzędach i placówkach edukacyjnych, w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania, likwidację barier transportowych oraz aktywizację zawodową tych osób.

W 2016 r. Zarząd Powiatu Wołomińskiego wyraził zgodę na wystąpienie Powiatu Wołomińskiego w roli Realizatora Programu.

Projekt „Okno na świat”

W latach 2008-2015 PCPR realizowało projekt systemowy „Okno na świat” współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Celem głównym projektu było podniesienie aktywności społecznej i zawodowej osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej PCPR. W projekcie mogły wziąć udział osoby spełniające następujące kryteria: w wieku od 15 do 64 lat, zamieszkałe na terenie

Powiatu Wołomińskiego, o niskich kwalifikacjach zawodowych, osoby bezrobotne/nieaktywne zawodowo lub zatrudnione znajdujące się w sytuacji zagrożenia wykluczeniem społecznym, korzystające z pomocy społecznej, posiadające ważne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub dokument równoważny, korzystające ze wsparcia Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie. Łączna wartość Projektu to 5 893 120,41 złotych. Projekt objął wsparciem 821 osób. Największą grupą odbiorców były osoby z orzeczonym stopniem niepełnosprawności – 630 osób (340 kobiet i 290 mężczyzn). Pozostałymi grupami odbiorców były:

- pełnoletnie osoby objęte indywidualnym programem usamodzielniania – 96 osób (61 kobiet i 35 mężczyzn)
- rodziny zastępcze – 59 osób (36 kobiet i 23 mężczyzn) wraz z dziećmi pozostającymi w pieczy ok. 140 osób,
- małoletni wychowankowie pozostający w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo-wychowawczych – 36 osób (18 kobiet i 18 mężczyzn).

Działania w projekcie przeznaczone dla osób niepełnosprawnych obejmowały m.in.:

- działania poprawiające stan zdrowia osób niepełnosprawnych: wyjazdy i turnusy rehabilitacyjne; rehabilitacja w domu osoby niepełnosprawnej; rehabilitacja stacjonarna i w specjalistycznych ośrodkach; ćwiczenia usprawniające z zastosowaniem terapii konnej,
- działania w ramach aktywizacji społecznej: zajęcia warsztatowe, jednodniowe wycieczki integracyjne, wyjazdy do teatru i kurs tańca towarzyskiego,
- kursy podnoszące lub uzupełniające kwalifikacje zawodowe,
- treningi tzw. umiejętności miękkich,
- warsztaty umiejętności komunikacyjnych dotyczące aktywnego poszukiwania pracy oraz zajęcia związane z uzupełnieniem wykształcenia,
- indywidualne konsultacje z psychologiem i doradcą zawodowym oraz konsultacje ze specjalistami – lekarzem, dietetykiem, rehabilitantem, ratownikiem medycznym.⁵

W latach 2013-2014 w ramach projektu „Okno na świat” przeprowadzono Badanie potrzeb osób niepełnosprawnych w powiecie wołomińskim w powiązaniu z lokalnym i regionalnym

---

⁵ Opracowano na podstawie <http://www.pcprowolomin.pl/projekt-okno-na-swiat-wazne-dokumenty/2015.html>

rynkiem usług społecznych i rynkiem pracy. Badanie zostało przeprowadzone przez ekspertów z Firmy „Lokalne Badania Społeczne”, którzy przeprowadzili badanie ilościowe i jakościowe i na ich wynikach zaprezentowali rezultaty badania ilościowego w części obejmującej opinie zebrane wśród osób niepełnosprawnych z powiatu wołomińskiego. Rozkład podstawowych parametrów demograficznych w zrealizowanej próbie przedstawiał się następująco:

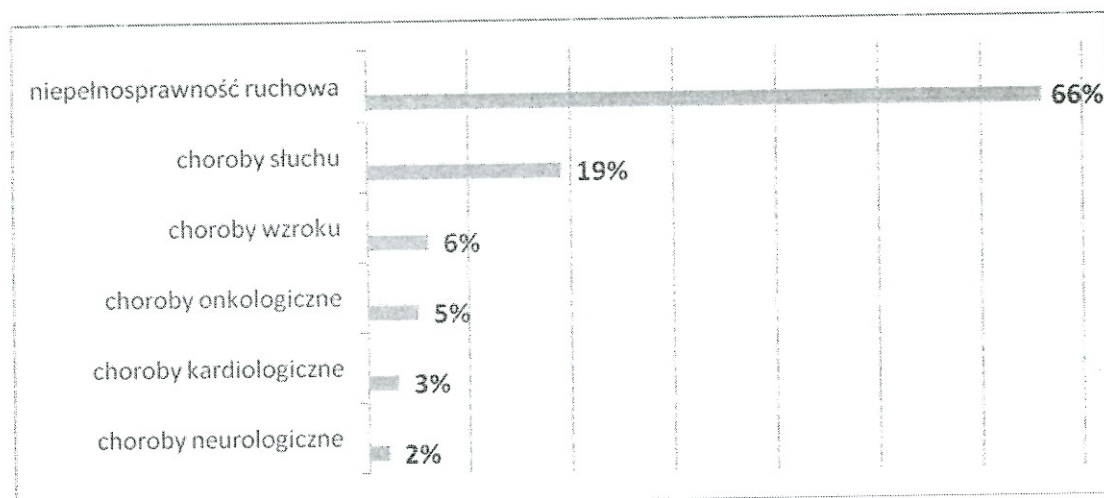
Tabela 9. Struktura próby, osoby niepełnosprawne, N122

PŁEĆ	
mężczyzna	58%
kobieta	42%
WIEK	
19-40 lat	9%
41-60 lat	36%
powyżej 60 lat	55%
MIEJSCE ZAMIESZKANIA	
Wołomin	52%
Radzymin	10%
Zielonka	9%
Marki	7%
Kobyłka	7%
Ząbki	7%
Tłuszcz	5%
gmina Klembów	2%
gmina Poświętne	1%
ILOŚĆ OSÓB W GOSPODARSTWIE DOMOWYM	
1	24%
2	32%
3	19%
4 lub więcej	25%
WYKSZTAŁCENIE	
podstawowe lub niepełne podstawowe	17%
zawodowe	25%
średnie	44%
wyższe	12%
brak odpowiedzi	1%
POSIADANIE ORZECZENIA O NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	
tak	99%
nie	1%

Źródło: Raport z badań ilościowych i jakościowych, Badanie potrzeb osób niepełnosprawnych w powiecie wołomińskim w powiązaniu z lokalnym i regionalnym rynkiem usług społecznych i rynkiem pracy, współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego „Wsparcie niepełnosprawnych, młodzieży i rodzin w ramach projektu „Okno na świat”, Lokalne Badania Społeczne

Wykres 3. Struktura próby - rodzaj niepełnosprawności

Źródło: Raport z badań ilościowych i jakościowych, Badanie potrzeb osób niepełnosprawnych w powiecie wołomińskim w powiązaniu z lokalnym i regionalnym rynkiem usług społecznych i rynkiem pracy, współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego „Wsparcie niepełnosprawnych, młodzieży i rodzin w ramach projektu „Okno na świat”, Lokalne Badania Społeczne

Według autorów badania *prawie 6 na 10 badanych stanowią mężczyźni, a przeszło połowa respondentów to seniorzy (osoby powyżej 60. roku życia). Zdecydowana większość ankietowanych zamieszkuje w miastach, zaś więcej niż połowa - w Wołominie. Niemal co czwarty respondent żyje w jednoosobowym gospodarstwie domowym, podobna grupa badanych reprezentuje gospodarstwa czteroosobowe lub większe. Prawie wszyscy ankietowani posiadają orzeczenie o niepełnosprawności. Większość badanych to osoby niepełnosprawne w stopniu umiarkowanym. 9 na 10 respondentów to emeryci lub renciści, 13 proc. pracuje zawodowo - na stałe lub dorywczo, zaś 11 proc. stanowią osoby bezrobotne (respondenci mogli wskazać więcej niż 1 odpowiedź na pytanie o ich aktualną sytuację zawodową). Połowa badanych określa kondycję ekonomiczną swojego gospodarstwa domowego jako przeciętną, 48 proc. deklaruje natomiast, że jest ona trudna. Informacje na temat rodzaju niepełnosprawności zostały pozyskane w pytaniu otwartym - odpowiedzi udzielone przez respondentów przyporządkowano do poszczególnych kategorii na podstawie specjalnie utworzonego w tym celu klucza kodowego.*⁶

⁶ Raport z badań ilościowych i jakościowych, Badanie potrzeb osób niepełnosprawnych w powiecie wołomińskim w powiązaniu z lokalnym i regionalnym rynkiem usług społecznych i rynkiem pracy, współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego „Wsparcie niepełnosprawnych, młodzieży i rodzin w ramach projektu „Okno na świat”, Lokalne Badania Społeczne

Wybrane zakresy badania przedstawione w „Raporcie z badań ilościowych i jakościowych, Badanie potrzeb osób niepełnosprawnych w Powiecie Wołomińskim w powiązaniu z lokalnym i regionalnym rynkiem usług społecznych i rynkiem pracy, współfinansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach EFS „Wsparcie niepełnosprawnych, młodzieży i rodzin w ramach projektu ”Okno na świat” przez Lokalne Badania Społeczne.

Jednym z pytań skierowanych do respondentów było: „Czy akceptują następujące stwierdzenia na temat sytuacji osób niepełnosprawnych”:

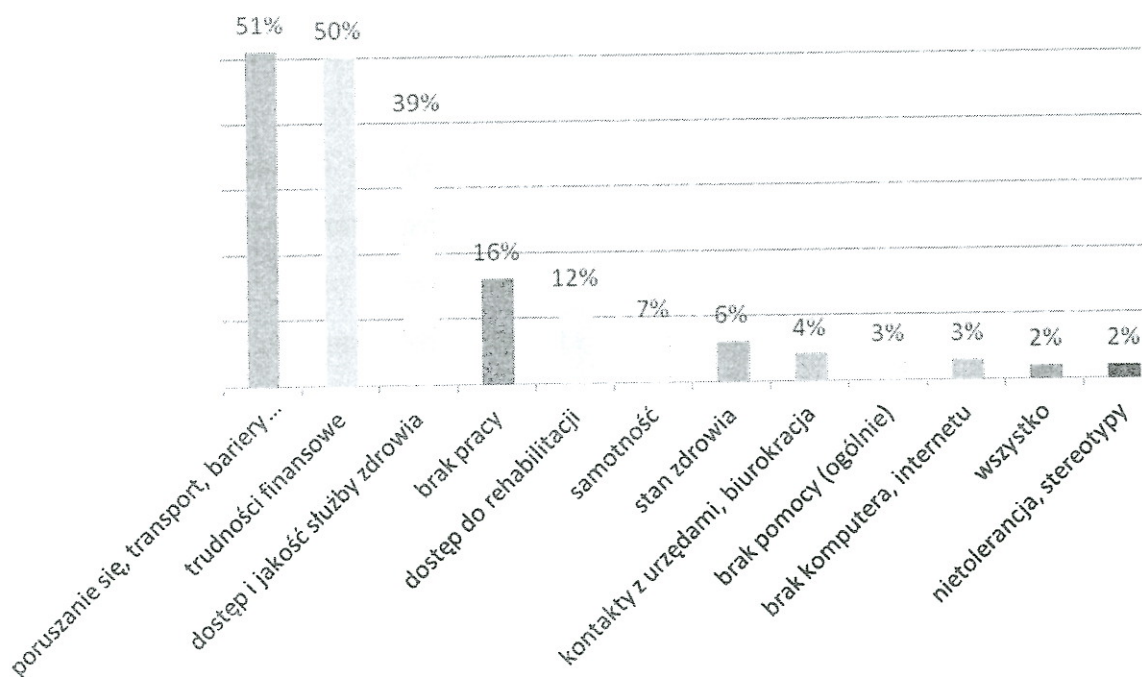
- *Pracodawcy niechętnie zatrudniają osoby niepełnosprawne* - 45 proc. ankietowanych uważało, że pracodawcy niechętnie zatrudniają osoby niepełnosprawne;
- *Bariery architektoniczne są poważnym problemem w mojej okolicy* - 3/4 respondentów sądzi, że bariery architektoniczne są dotkliwym problemem w okolicy ich miejsca zamieszkania. Ten pogląd częściej podzielali mężczyźni w porównaniu z kobietami, a poziom jego akceptacji malał wraz z wiekiem badanych. Relatywnie wysoki wynik odnotowany został wśród osób z wykształceniem średnim;
- *Spotkałem(am) się z negatywnymi opiniami lub komentarzami innych osób na temat niepełnosprawności* - 45 proc. ankietowanych deklarowało, iż zetknęli się z negatywnymi komentarzami na temat swojej niepełnosprawności. Tę opinię najczęściej podzielają mężczyźni, osoby w wieku średnim, badani z wykształceniem średnim, a także respondenci negatywnie oceniający sytuację materialną swojej rodziny. Odmienne doświadczenia w tej kwestii miało 54 proc. uczestników pomiaru;
- *Szkoły w Powiecie Wołomińskim są przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych* - 14 proc. badanych uważało, że szkoły w Powiecie Wołomińskim nie są przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, a przeciwną opinię formułował 1 proc. ankietowanych. 85 proc. nie miało stosownej wiedzy i zarazem sprecyzowanej opinii na ten temat (zwłaszcza osoby starsze);
- *Transport i komunikacja w Powiecie Wołomińskim są przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych* - 85 proc. respondentów krytycznie oceniło przystosowanie transportu i komunikacji publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych.

W pytaniu o „Najważniejsze problemy życiowe” respondenci wskazali na szeroko rozumiane bariery architektoniczne (trudności z poruszaniem się, transport i komunikacja). Na drugim

miejscu wskazano na problemy finansowe. Rozkład pozostałych odpowiedzi przedstawia się następująco:

Wykres 4. Najważniejsze problemy życiowe.

Źródło: Opracowano na podstawie „Raportu z badań ilościowych i jakościowych, Badanie potrzeb osób niepełnosprawnych w Powiecie Wołomińskim...”

„Aktywny Samorząd”

PCPR w Wołominie od 2012 roku realizuje pilotażowy program „Aktywny Samorząd” finansowany ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Zadania na rok 2016 obejmują następujące obszary wsparcia:

Moduł I: Likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową – w szczególności:

- likwidacja bariery transportowej (pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu, pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B),
- likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym (pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania,

- dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania),
- likwidacja barier w poruszaniu się (pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne)
  - pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.

Moduł II: Pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym – dofinansowanie lub refundacja kosztów uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym.

Podstawą decyzji o przyznaniu osobie niepełnosprawnej dofinansowania jest wniosek o dofinansowanie wraz z załącznikami, które potwierdzają możliwość uczestnictwa w programie. PCPR weryfikuje wnioski pod względem formalnym i merytorycznym na podstawie dokumentów dołączonych przez wnioskodawcę do wniosku, danych i informacji wynikających z wniosku, posiadanych przez PCPR i PFRON zasobów oraz ustaleń dokonanych w trakcie weryfikacji wniosku.

Terenowy punkt doradczy PCPR

PCPR w Wołominie wychodząc naprzeciw potrzebom osób niepełnosprawnych i ich rodzin z terenu Powiatu Wołomińskiego podjęło inicjatywę utworzenia terenowych punktów doradczych w formie dyżurów pracownika PCPR - doradcy ds. osób niepełnosprawnych w lokalu wskazanym przez gminy. Taka forma pomocy ułatwia dostęp osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom do form wsparcia, szczególnie w tych przypadkach, gdzie są problemy komunikacyjne.

Podczas dyżuru doradcy ds. osób niepełnosprawnych będzie można otrzymać m.in.:

- informacje o prawach i uprawnieniach osób niepełnosprawnych,
- informacje o dostępnych formach pomocy - ulgach i uprawnieniach przysługujących osobom niepełnosprawnym – świadczeniach z pomocy społecznej i dofinansowaniu ze środków PFRON i NFZ,

- informacje o działalności organizacji zrzeszających osoby niepełnosprawne i działających na rzecz niepełnosprawnych oraz instytucjach pomocowych na terenie Powiatu Wołomińskiego i Województwa Mazowieckiego,
- informacje dotyczące programów unijnych i projektów szkoleniowych skierowanych do osób niepełnosprawnych,
- obowiązujące wnioski o możliwe dofinansowania ze środków PFRON oraz o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności,
- dane teleadresowe, gdzie można uzyskać poradę prawną i psychologiczną,
- pomoc w zakresie: wypełnienia wniosku, przygotowania pisma urzędowego, kontaktu ze specjalistą np. psychologiem, pedagogiem, terapeutą, pracownikiem socjalnym, doradcą zawodowym, kontaktu z instytucjami w związku z rozwiązywaniem indywidualnych problemów osób niepełnosprawnych i ich najbliższej rodziny.

Dyżury doradcy ds. osób niepełnosprawnych są uzgadniane z poszczególnymi gminami. Miejsce, data i godzina są ogłaszane w OPS i Urzędach miejskich/gminnych.

Pomoc społeczna

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Celem pomocy społecznej jest zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz w miarę możliwości doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia. Pomoc społeczna pomaga osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi, w szczególności z powodu ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych, alkoholizmu i narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej, itp.

Z analizy sprawozdań Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Wołomińskiego wynika, że niepełnosprawność jest jednym z dominujących powodów udzielania wsparcia. W roku 2014 niepełnosprawność była czwartym w kolejności powodem z tytułu którego została udzielona pomoc społeczna m.in. przez OPS w Wołominie, Radzyminie i Dąbrówce.

W Klembowie przyznana pomoc z tytułu niepełnosprawności była trzecim w kolejności powodem udzielenia wsparcia, tuż za ubóstwem i bezrobociem.

Tabela 10. Udzielone wsparcie przez OPS z powiatu wołomińskiego rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej z powodu niepełnosprawności w latach 2013-2015.

OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ	Powód trudnej sytuacji życiowej: niepełnosprawność					
	Rok 2013		Rok 2014		Rok 2015	
	liczba rodzin ogółem	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin ogółem	liczba osób w rodzinach	liczba rodzin ogółem	liczba osób w rodzinach
Wołomin	482		476			
Kobyłka	193	368				
Marki						
Ząbki						
Zielonka						
Radzymin	147		152	281	157	270
Tłuszcz	158	358				
Klembów			106	252	93	203
Dąbrówka	53	153	61	163		
Jadów						
Poświętne						
Strachówka						

Źródło: Ośrodki Pomocy Społecznej z powiatu wołomińskiego.

Rynek pracy

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Wołominie na dzień 31.12.2015 roku liczba zarejestrowanych osób niepełnosprawnych wynosiła 253. Szczegółowe dane dotyczące bezrobotnych osób niepełnosprawnych przedstawia poniższa tabela:

Tabela 11. Liczba zarejestrowanych osób niepełnosprawnych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wołominie w latach 2013-2015.

	2013	2014	2015
Ogół bezrobotnych zarejestrowanych w PUP	12 871	11 615	10 059
W tym kobiety:	5 511	5 511	4 503
z tego: osoby niepełnosprawne	270	273	253
Co stanowi:	2,1% ogółu bezrobotnych	2,4% ogółu bezrobotnych	2,5% ogółu bezrobotnych

Źródło: Opracowano na podstawie rocznych sprawozdań Powiatowego Urzędu Pracy w Wołominie za lata 2012-2015.

Na koniec grudnia 2015r. zarejestrowane były 132 osoby poszukujące pracy, z tego 46 osób to osoby niepełnosprawne.

Osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności, dla których brak jest odpowiednich ofert pracy stanowią grupę, której należy poświęcić więcej czasu, aby osiągnąć oczekiwany cel. Wymagają oni większej motywacji do działania, podwyższania kwalifikacji i umiejętności zawodowych, co w efekcie może spowodować zwiększenie ich szans na znalezienie pracy.

Pracodawcy zatrudniający osoby niepełnosprawne mogą skorzystać z następujących korzyści wynikające z zatrudniania osób niepełnosprawnych: zwrot części wynagrodzenia i składek ZUS, dofinansowanie zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu, zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej, zwrot dodatkowych kosztów związanych z zatrudnieniem pracowników niepełnosprawnych, dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego na kontynuowanie działalności gospodarczej.

W roku 2015 z refundacji wyposażenia lub doposażenia skorzystało łącznie 105 pracodawców tworząc 126 nowych stanowisk pracy, z tego ze środków PFRON utworzono 4 stanowiska dla osób niepełnosprawnych. W 2014 r. z refundacji wyposażenia lub

doposażenia skorzystało 113 pracodawców tworząc 127 nowych stanowisk pracy, z tego ze środków PFRON utworzono 4 stanowiska dla osób niepełnosprawnych.

Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia w Powiecie Wołomińskim

Osoby niepełnosprawne i ich rodziny mogą liczyć na pomoc świadczoną przez jednostki pomocy społecznej. Realizują one wsparcie w ramach pomocy środowiskowej, świadczonej w miejscu ich zamieszkania oraz pomocy stacjonarnej, świadczonej poza jej miejscem zamieszkania. Osoby niepełnosprawne, wymagające częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych mogą korzystać ze specjalistycznych usług opiekuńczych, świadczonych w ośrodkach wsparcia, a przypadku pomocy całodobowej mogą zostać umieszczone w domu pomocy społecznej.

Na terenie Powiatu Wołomińskiego funkcjonują 2 domy pomocy społecznej:

- Dom Pomocy Społecznej w Zielonce – dla osób starszych;
- Dom Pomocy Społecznej w Radzyminie – dla osób przewlekle somatycznie chorych oraz od 07.01.2015 r. dla osób z chorobą Alzheimera i innymi schorzeniami neurodegradacyjnymi m. in. Parkinson, demencja.

Domy posiadają łącznie 184 miejsca, z których w ciągu roku 2014 korzystało 167 osób.⁷

Ośrodki Wsparcia:

Na terenie Powiatu funkcjonują 4 ośrodki wsparcia:

- 4 Środowiskowe Domy Samopomocy: 3 typu B dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i 1 typu A dla osób doświadczających choroby psychicznej.

Środowiskowe Domy Samopomocy:

- Środowiskowy Dom Samopomocy w Tłuszczu dla osób z niepełnosprawnością intelektualną;
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Radzyminie prowadzony przez Caritas Diecezji Warszawsko Praskiej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną;
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Wołominie dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- Środowiskowy Dom Samopomocy w Ząbkach dla osób z niepełnosprawnością intelektualną prowadzony przez Koło Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej TPD.

---

⁷ Źródło: Ocena Zasobów Pomocy Społecznej dla Powiatu Wołomińskiego, PCPR, Wołomin 2015

ŚDS-y dysponują łącznie 103 miejscami, w ramach których w 2014r. uczęszczało na zajęcia 116 osób.⁸

Warsztat Terapii Zajęciowej:

Na terenie Powiatu Wołomińskiego funkcjonuje (od 1992r.) Warsztat Terapii Zajęciowej dla osób doświadczających choroby psychicznej, który jest prowadzony od 2011r. przez Drewnickie Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Zaburzeniami Psychicznymi „Empatia”. Uczestnikami warsztatów w 2014 r. były 24 osoby.

Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne:

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zielonce
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Tłuszczu
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wołominie

System edukacyjny

Na terenie Powiatu Wołomińskiego funkcjonują następujące placówki edukacyjne dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością:

1. Zespół Szkół Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej w Ostrówku

Publiczna placówka oświatowa, przeznaczona dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym, znacznym i głębokim oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi, w tym z autyzmem i niepełnosprawnością ruchową. Szkoła oferuje uczniom o specjalnych potrzebach edukacyjnych wszechstronną pomoc edukacyjno-terapeutyczno-wychowawczą. W skład Zespołu Szkół wchodzi: szkoła podstawowa, gimnazjum, szkoła przysposabiająca do pracy. Ponadto Zespół Szkół współpracuje ze Zgromadzeniem Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi, które prowadzi w Ostrówku internat dla uczniów.

2. Zespół Szkół Specjalnych im. ks. Jana Twardowskiego w Wołominie

Publiczna placówka oświatowa dla dzieci i młodzieży o specjalnych potrzebach edukacyjnych, obejmująca swoją opieką osoby z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym oraz głębokim. W skład Zespołu Szkół wchodzi szkoła podstawowa i gimnazjum, szkoła ponadgimnazjalna przysposabiająca do pracy oraz

---

⁸ Tamże

zasadnicza szkoła zawodowa o profilu kucharz. Oferta placówki zapewniając możliwość nie tylko edukacji, ale też wielospecjalistycznej terapii i rehabilitacji ruchowej, dostosowana jest do potrzeb osób z różnymi stopniami niepełnosprawności intelektualnej.

3. Zespół Szkół Specjalnych im. Marii Konopnickiej w Markach

Publiczna placówka oświatowa obejmująca opieką uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym. Szkoła znajduje się na terenie. W skład Zespołu Szkół wchodzi szkoła podstawowa i gimnazjum.

4. Niepubliczne Przedszkole „Baśniowa Kraina” w Wołominie

Integracyjne przedszkole oferujące zajęcia dodatkowe dla dzieci posiadających orzeczenie o niepełnosprawności oraz orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, m.in.: codzienne zajęcia indywidualne prowadzone przez pedagoga specjalnego, który na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego przygotowuje dla każdego dziecka indywidualny program terapeutyczny, zajęcia logopedyczne, zajęcia psychologiczne, SI (integracja sensoryczna), arteterapia (terapia przez sztukę), hipoterapia, dogoterapia, zajęcia z psychologiem klinicznym.

2.4. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jednym z podstawowych sposobów analizy strategicznej. Nazwa metody jest akronimem angielskich słów strengths (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse) potencjalne), threats (zagrożenia prawdopodobne). Rozpoznanie i ocena zagrożeń oraz szans wynikających z otoczenia, jak również z potencjału wewnętrznego, stanowi zbiór informacji, na podstawie, których możliwe jest wytyczanie celów strategicznych.

Analiza SWOT pokazuje obecny stan działań prowadzonych na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Wołomińskim. Analiza słabych i mocnych stron uwidacznia wpływ czynników zależnych od podmiotów realizujących zadania na rzecz osób niepełnosprawnych, w tym PCPR, na stan obecnie prowadzonych działań. Część czynników wpływających na działania ma charakter obiektywny i z poziomu Powiatu nie można mieć na nie bezpośredniego wpływu.

Tabela 12. Analiza SWOT obszaru niepełnosprawności w powiecie Wołomińskim.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość kontynuowania aktywności zawodowej przez osoby niepełnosprawne • profesjonalne przygotowanie kadry w świadczeniu pomocy osobom starszym • wzrost świadomości społecznej w zakresie problematyki osób niepełnosprawnych • realizacja zadań powiatu z zakresu rehabilitacji zawodowej społecznej osób niepełnosprawnych ze środków PFRON • zatrudnianie osób niepełnosprawnych • aktywna działalność PUP w Wołominie na rzecz promocji zatrudniania osób niepełnosprawnych • funkcjonowanie szkół specjalnych dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami: w Wołominie, Ostrówku i Markach • działalność Środowiskowych Domów Samopomocy dla osób niepełnosprawnych intelektualnie: w Radzyminie, Tłuszczu, Ząbkach • działalność Środowiskowego Domu Samopomocy w Wołominie dla osób z zaburzeniami psychicznymi • funkcjonująca Specjalistyczna Poradnia Rodzinna przy PCPR w Wołominie • pozyskiwanie środków unijnych na działania na rzecz osób niepełnosprawnych • doświadczona i dobrze wykwalifikowana kadra podmiotów realizujących zadania na rzecz osób niepełnosprawnych • działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej 	<ul style="list-style-type: none"> • brak wystarczającej oferty pomocy społecznej oraz rehabilitacyjnej • bariery architektoniczne • ograniczone środki finansowe na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej wszystkich zainteresowanych osób niepełnosprawnych • utrudniony dostęp do placówek zdrowia publicznego • niski poziom życia osób niepełnosprawnych • niewystarczająca liczba wolontariuszy • słabo rozwinięte usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej, szczególnie z terenów wiejskich • niewystarczająca liczba miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych • brak komunikacji miejskiej dostosowanej do osób niepełnosprawnych • nieskuteczne egzekwowanie prawa w zakresie likwidacji barier architektonicznych • stereotypy i niski poziom tolerancji w stosunku do osób niepełnosprawnych

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • współpraca Powiatu z organizacjami pozarządowymi • likwidowanie barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych oraz w budynkach użyteczności publicznej • pozyskiwanie środków unijnych • wzrost społecznej akceptacji osób niepełnosprawnych • kampanie społeczne i działania edukacyjne przełamujące stereotypy na temat osób niepełnosprawnych • podnoszenie kwalifikacji przez kadrę realizującą zadania na rzecz osób niepełnosprawnych we wszystkich gminach Powiatu Wołomińskiego 	<ul style="list-style-type: none"> • brak edukacji o rozumieniu potrzeb osób niepełnosprawnych i schorowanych • ubożenie społeczeństwa • pogorszenie się stanu zdrowia społeczeństwa • wzrost liczby osób starszych • marginalizacja spowodowana długotrwałą chorobą lub niepełnosprawnością • wzrost liczby osób niepełnosprawnych • brak możliwości swobodnego przemieszczania się przez osoby niepełnosprawne • zła sytuacja finansowa gospodarstw domowych osób niepełnosprawnych i ich rodzin • wzrastające zapotrzebowanie na lokalne usługi opiekuńcze i powiatowe

3. CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Cel główny

Głównym celem programu jest poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych i ich rodzin zamieszkałych na terenie Powiatu Wołomińskiego oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych.

Cele strategiczne

I. Zwiększenie możliwości samodzielnego funkcjonowania osoby niepełnosprawnej.

Działania zaplanowane w tym zakresie powinny wspomóc osoby niepełnosprawne do uzyskania w miarę możliwości samodzielności, zaradności i poprawy jakości ich życia. Ważne obszary tych działań to: likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, edukacja oraz kompleksowa rehabilitacja.

II. Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym Powiatu oraz podniesienie poziomu świadomości społecznej w obszarze niepełnosprawności.

Zaplanowane zadania w tym zakresie mają na celu włączenie osób z niepełnosprawnością we wszystkie sfery życia społecznego, tak aby stanowili równoprawnych i pełnowartościowych członków społeczeństwa. Do tego niezbędna jest zarówno edukacja i praca z osobami niepełnosprawnymi jak i osobami sprawnymi. Negatywne nastawienie społeczne, stereotypy i bariery powodują marginalizację i wykluczenie osób niepełnosprawnych.

III. Tworzenie warunków do aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

Aktywizacja zawodowa ma na celu pomoc osobie niepełnosprawnej w uzyskaniu i utrzymaniu zatrudnienia, zgodnego z jej kwalifikacjami, możliwościami psychofizycznymi, co będzie miało wpływ na jej usamodzielnienie się i poprawę jakości życia.

IV. Zwiększenie współpracy wszystkich podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych z Powiatu Wołomińskiego.

Współpraca wszystkich osób, instytucji i organizacji będzie gwarantem skutecznej realizacji zadań zaplanowanych w Programie. Niezbędny do tego jest prawidłowy przepływ informacji oraz wymiana doświadczeń pomiędzy realizatorami i partnerami Programu.

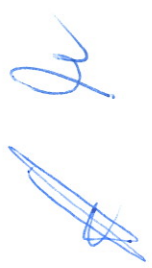

Kierunki działania

1. Zwiększenie możliwości samodzielnego funkcjonowania osoby niepełnosprawnej		
Cele szczegółowe	Kierunki działania	Wskaźniki oceny efektywności
1. Poprawa jakości życia osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> - Świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych dla osób chorych i niepełnosprawnych - Pomoc w zorganizowaniu sprzętu rehabilitacyjnego dla osób niepełnosprawnych - Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze - Umożliwienie udziału osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych - Organizacja wsparcia środowiskowego 	<p>Liczba podmiotów świadczących wsparcie w środowisku zamieszkania osoby niepełnosprawnej</p> <p>Liczba osób niepełnosprawnych objętych poszczególnymi usługami</p> <p>Wysokość wydatkowanych środków na likwidację barier</p> <p>Wysokość środków PFRON przeznaczonych na zakup sprzętu rehabilitacyjnego</p>
2. Zwiększenie dostępu do leczenia, pomocy terapeutycznej i rehabilitacji osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> - Wsparcie w postaci usług rehabilitacyjnych i usług domowych - Organizacja grup wsparcia dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin - Dofinansowanie likwidacji barier w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej - Likwidacja barier w miejscach użyteczności publicznej - Tworzenie baz danych o podmiotach i instytucjach działających na rzecz osób niepełnosprawnych 	<p>Liczba osób niepełnosprawnych uczestnicząca w turnusach rehabilitacyjnych</p> <p>Liczba osób niepełnosprawnych które otrzymały dofinansowanie</p> <p>Liczba osób niepełnosprawnych podnoszących poziom wykształcenia</p> <p>Liczba dzieci i młodzieży niepełnosprawnej pobierających naukę</p>
3. Podnoszenie świadomości osób niepełnosprawnych w zakresie przysługujących im praw i uprawnień		
4. Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych		
5. Zaspokajanie indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych		

<p>6. Rozwój wczesnego wspomagania rozwoju dzieci niepełnosprawnych</p> <p>7. Wyrównywanie szans edukacyjnych osób niepełnosprawnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Stworzenie platformy informacyjnej dotyczącej dostępnej pomocy dla osób niepełnosprawnych - Dopuszczenie placówek z terenu powiatu w sprzęt diagnostyczny, leczniczy i rehabilitacyjny - Zwiększanie liczby środków transportu publicznego dostosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych - Wieloaspektowe wsparcie rodziców dzieci niepełnosprawnych, począwszy od etapu diagnozy/urodzenia dziecka - Zapewnienie dostępu dzieci i młodzieży niepełnosprawnej do edukacji - Upowszechnianie informacji na temat szkół dla osób niepełnosprawnych - Dostosowanie stron internetowych instytucji i organizacji do potrzeb osób niepełnosprawnych - Podniesienie jakości i warunków kształcenia osób niepełnosprawnych - Pomoc osobom niepełnosprawnym w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym 	<p>Liczba osób niepełnosprawnych którym dofinansowano likwidację barier w miejscu zamieszkania</p> <p>Liczba podmiotów świadczących wsparcie w środowisku zamieszkania osoby niepełnosprawnej</p> <p>Liczba dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych budynków użyteczności publicznej</p> <p>Liczba zakupionych środków transportu dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych</p>
--	--	---

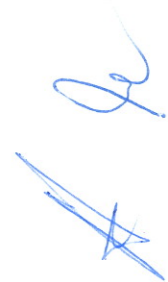

II. Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym powiatu oraz podniesienie poziomu świadomości społecznej w obszarze niepełnosprawności		
Cele szczegółowe	Kierunki działania	Wskaźniki oceny efektywności
1. Kształtowanie wśród społeczeństwa postaw i zachowań sprzyjających integracji	<ul style="list-style-type: none"> - Promowanie wolontariatu na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych - Promowanie osób starszych i niepełnosprawnych, jako pełnowartościowych członków społeczeństwa - Organizowanie imprez rekreacyjno-integracyjnych dla mieszkańców powiatu wołomińskiego - Szkolenie opiekunów osób starszych, chorych, niepełnosprawnych - Promowanie wolontariatu na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych - Prowadzenie wykładów, dyskusji i pogadanek dotyczących problematyki niepełnosprawności - Rozpowszechnianie plakatów, broszur i materiałów edukacyjnych - Dofinansowanie likwidacji barier w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej - Utworzenie konta w mediach społecznościowych w celu promowania działań na rzecz osób niepełnosprawnych - Likwidacja barier w miejscach użyteczności publicznej 	<p>Liczba kampanii społecznych skierowanych do mieszkańców powiatu wołomińskiego</p> <p>Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w imprezach i wydarzeniach organizowanych na terenie powiatu wołomińskiego</p> <p>Liczba imprez o charakterze integracyjnym</p> <p>Liczba wolontariuszy</p> <p>Liczba plakatów, ulotek, broszur edukacyjnych</p> <p>Liczba nowo powstałych miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych</p> <p>Liczba zorganizowanych wystaw, pokazów prac osób niepełnosprawnych</p> <p>Liczba działań mających na celu wspieranie różnych form twórczości osób niepełnosprawnych</p> <p>Liczba podjętych inicjatyw mających na</p>
2. Edukacja społeczna mająca na celu przełamywanie barier społecznych związanych z niepełnosprawnością		
3. Stwarzanie warunków do pełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym		
4. Podnoszenie kompetencji społecznych dzieci i młodzieży niepełnosprawnej		
5. Realizacja pilotażowego programu „Aktywny Samorząd”		
6. Wzrost uczestnictwa osób niepełnosprawnych		

w życiu społecznym	<ul style="list-style-type: none"> - Pomoc w załatwianiu spraw urzędowych - Promowanie twórczości osób niepełnosprawnych - Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych 	celu promowanie sportu, rekreacji i turystyki wśród osób niepełnosprawnych
--------------------	--	--

III. Tworzenie warunków do aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych		
Cele szczegółowe	Kierunki działania	Wskaźniki oceny efektywności
<p>1. Rozwój rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych</p> <p>2. Wsparcie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych poprzez umożliwianie nabywania oraz podnoszenia kompetencji o kwalifikacji zawodowych</p> <p>3. Promowanie w środowisku pracodawców idei zatrudniania osób niepełnosprawnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Wspieranie i motywowanie osób niepełnosprawnych do podnoszenia wykształcenia - Organizacja szkoleń i przekwalifikowanie stosownie do możliwości osób niepełnosprawnych i zgodnie z potrzebami lokalnego rynku pracy - Prowadzenie kampanii informacyjnej dotyczącej zatrudniania osób niepełnosprawnych - Pozyskiwanie nowych i ochrona istniejących miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych - Monitorowanie bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych - Analiza potrzeb i możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych 	<p>Liczba dostępnych ofert dokształcenia</p> <p>Liczba osób niepełnosprawnych podnosząca poziom wykształcenia</p> <p>Liczba instytucji realizujących projekty skierowane do osób niepełnosprawnych</p> <p>Liczba osób niepełnosprawnych biorących udział w projektach</p> <p>Liczba ofert pracy dla osób niepełnosprawnych</p> <p>Liczba przeprowadzonych spotkań promujących zatrudnianie osób niepełnosprawnych z pracodawcami</p>

<p>4. Wsparcie przedsiębiorczości osób niepełnosprawnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Wsparcie samozatrudnienia osób niepełnosprawnych - Organizacja praktyk i staży u potencjalnych pracodawców - Realizacja projektów dotyczących aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych - Prowadzenie doradztwa indywidualnego i grupowego ułatwiającego wybór zawodu z uwzględnieniem predyspozycji i rodzaju niepełnosprawności 	<p>Liczba osób niepełnosprawnych objętych poradnictwem zawodowym</p> <p>Liczba i rodzaje przeprowadzonych szkoleń</p> <p>Liczba i rodzaje przeprowadzonych analiz</p> <p>Liczba zorganizowanych i sfinansowanych praktyk i staży dla osób niepełnosprawnych</p>
--	--	---

IV. Zwiększenie współpracy wszystkich podmiotów działających na rzecz osób niepełnosprawnych z terenu powiatu wołomińskiego		
Cele szczegółowe	Kierunki działania	Wskaźniki oceny efektywności
<p>1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi z terenu Powiatu Wołomińskiego</p> <p>2. Wspieranie organizacji pozarządowych zajmujących się edukacją i kształceniem osób niepełnosprawnych na wszystkich poziomach</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Współpraca i wspólne działania instytucji wspierających osoby niepełnosprawne - Stworzenie Powiatowej Platformy w celu efektywniejszych działań instytucji i podmiotów działających w obszarze osób niepełnosprawnych - Promowanie wolontariatu na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych - Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie alternatywnych form spędzania wolnego czasu przez osoby starsze i niepełnosprawne 	<p>Liczba spotkań i podjętych inicjatyw</p> <p>Liczba podmiotów działająca na rzecz osób niepełnosprawnych</p> <p>Liczba zawartych partnerstw</p> <p>Liczba zorganizowanych konferencji, seminariów dotyczących dobrych praktyk w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych</p> <p>Liczba osób uczestniczących w konferencjach i seminariach</p>

<p>3. Współpraca samorządów lokalnych z terenu Powiatu Wołomińskiego</p> <p>4. Zintegrowanie działań instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych w celu monitorowania sytuacji osób niepełnosprawnych na terenie powiatu wołomińskiego</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Kontynuacja współpracy z trzecim sektorem i wolontariatem, w tym tworzenie partnerstw - Podnoszenie kwalifikacji pracowników instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych - Promowanie działalności organizacji pozarządowych wspierających osoby niepełnosprawne - Organizacja spotkań w celu wymiany doświadczeń pracowników instytucji samorządowych z terenu powiatu wołomińskiego - Wspólne aplikowanie projektów dotyczących osób niepełnosprawnych do funduszy unijnych - Wspieranie wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych - Utworzenie bazy wolontariatu z terenu powiatu wołomińskiego - Prowadzenie badań, ekspertyz dotyczących sytuacji osób niepełnosprawnych - Zlecenie fundacjom i organizacjom pozarządowym zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych 	<p>Liczba szkoleń i warsztatów dla pracowników instytucji działających w obszarze osób niepełnosprawnych</p> <p>Liczba odbytych konsultacji społecznych przy planowaniu projektów dla osób niepełnosprawnych</p>
--	---	--

4. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA, REALIZATORZY I PARTNERZY PROGRAMU

Źródła finansowania

Źródłem finansowania działań zaplanowanych do realizacji w ramach niniejszego Programu będą środki finansowe:

- z budżetu Powiatu Wołomińskiego,
- z budżetu gmin Powiatu Wołomińskiego,
- z Funduszu Pracy,
- z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
- z funduszy unijnych i innych programów.

Realizatorzy Programu

Realizatorami Programu będą jednostki organizacyjne Powiatu Wołomińskiego oraz organizacje pozarządowe, w tym:

1. Rada i Zarząd Powiatu Wołomińskiego
2. Samorządy gminne
3. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie
4. Powiatowy Urząd Pracy w Wołominie
5. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Wołominie
6. Wydział Budownictwa Starostwa Powiatowego w Wołominie
7. Wydział Inwestycji i Drogownictwa Starostwa Powiatowego w Wołominie
8. Wydział Kultury, Promocji i Sportu Starostwa Powiatowego w Wołominie

Partnerzy Programu

Działania na rzecz osób niepełnosprawnych powinny być podejmowane przez Powiat interdyscyplinarnie. Do realizacji działań zaplanowanych w Programie niezbędne jest zaangażowanie partnerów:

1. Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Wołomińskiego
2. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
3. Warsztat Terapii Zajęciowej

4. Środowiskowy Dom Samopomocy w Radzyminie
5. Środowiskowy Dom Samopomocy w Wołominie
6. Środowiskowy Dom Samopomocy w Tłuszczu
7. Środowiskowy Dom Samopomocy w Ząbkach
8. Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Wołominie
9. Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Zielonce
10. Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Tłuszczu
11. Zespół Szkół Specjalnych im. Marii Grzegorzewskiej w Ostrówku
12. Zespół Szkół Specjalnych im. ks. Jana Twardowskiego w Wołominie
13. Zespół Szkół Specjalnych im. Marii Konopnickiej w Markach
14. Niepubliczne Przedszkole „Baśniowa Kraina” w Wołominie
15. Ośrodek Rehabilitacyjno -Edukacyjno-Wychowawczy w Wołominie
16. Klub Osób Niepełnosprawnych „Muminki” w Zielonce
17. Hospicjum Opatrzności Bożej w Wołominie
18. Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Koło w Wołominie
19. Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Dzieci Niepełnosprawnych „Nadzieja” w Tłuszczu
20. Fundacja Pomocy Dzieciom, Młodzieży i Rodzinie „Słyszę -Mówię-Czuję”
21. Polski Związek Niewidomych, Koło w Wołominie
22. Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej
23. Fundacja Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Arka” w Wołominie
24. Towarzystwo Przyjaciół Dzieci, Koło Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej w Ząbkach
25. Parafia, związki wyznaniowe oraz inne podmioty działające na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin na terenie Powiatu Wołomińskiego

5. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Niniejszy Program ma charakter otwarty i perspektywistyczny, wytacza w sposób ogólny kierunki realizacji zdefiniowanych celów. Prace nad realizacją celów i kierunków działań Programu powinny być prowadzone w sposób ciągły, co może oznaczać w przyszłości aktualizację Programu w zależności od zachodzących zmian. Program w celu osiągnięcia zakładanych rezultatów i jak największej efektywności planowanych oddziaływań musi być poddawany monitoringowi i ewaluacji. Prowadzenie ewaluacji jest konieczne ze względu na możliwość pojawienia się nowych okoliczności i problemów, których nie można było przewidzieć i zaplanować podczas opracowania Programu, a które należy uwzględnić podczas jego trwania.

Koordynatorem sprawującym nadzór nad realizacją działań wyznaczonych w Programie będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie. Ze względu na to, że poszczególne działania będą realizowane przez różne instytucje i organizacje, w celu sprawnej koordynacji zadań dobrą praktyką jest powołanie Zespołu ds. realizacji Programu. W skład zespołu powinni wchodzić kierownicy jednostek i wydziałów odpowiedzialnych za wykonanie poszczególnych zadań. Zespół ds. realizacji Programu będzie odpowiedzialny za koordynację Programu, monitoring i ewaluację, a także w razie konieczności aktualizację Programu.

Monitoring Programu będzie miał na celu gromadzenie oraz analizę danych na temat przebiegu realizacji Programu, pozwalał na wyłapywanie ewentualnych nieprawidłowości w jego realizacji i wprowadzanie niezbędnych korekt umożliwiających osiągnięcie wcześniejszych założeń. Monitoring działań prowadzony będzie na podstawie osiągniętych wskaźników w oparciu o informacje przedstawione od realizatorów poszczególnych działań. Wskaźniki osiągnięcia zamierzonych celów będą mierzone w okresach rocznych i przedstawiane w formie sprawozdania z realizacji programu. Roczne sprawozdanie z realizacji Programu będzie składane do Rady Powiatu Wołomińskiego przez Dyrektora PCPR i będzie integralną częścią corocznego sprawozdania z działalności PCPR.

6. PODSUMOWANIE

Program został opracowany na bazie doświadczeń wynikających z realizacji Programu w latach 2013-2015 oraz bieżącej analizy problematyki osób niepełnosprawnych.

Dążenie do poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych oraz zmiana społecznego sposobu myślenia i postaw wobec osób niepełnosprawnych stanowiło punkt wyjścia do opracowania niniejszego Programu. Program wyznacza kierunki działania powiatowej polityki w obszarze osób niepełnosprawnych. Realizacja zadań określonych w Programie uzależniona będzie w dużym stopniu od możliwości finansowych jednostek samorządowych i innych podmiotów działających w obszarze osób niepełnosprawnych. Ważną rolę odgrywają również sami adresaci programu, tj. osoby niepełnosprawne i ich rodziny, gdyż od ich aktywnej postawy zależy powodzenie realizacji zamierzonych działań.

ZASTĘPCA DYREKTORA
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Kłodzku

Agata Żędzian

